

Köszöntő

Gyarmathy László főorvos 85 éves

Dr. Gyarmathy László Kalocsán született 1921. március 9-én. 1949 szeptemberében avatták orvosdoktorrá a Pázmány Péter Tudományegyetem Orvosi Karán. 1954-ben diagnosztikai radiológiából, 1960-ban onkoradiológiából, majd 1980-ban klinikai onkológiából szerzett szakorvosi képesítést. Orvosi pályafutását 1949-ben a Budapesti Szent János Kórházban kezdte. Itt a radiológiai diagnosztika mellett sugárterápiával is foglalkozott. 1953 és 1957 között a Tatabányai Megyei Kórház Röntgen Diagnosztikai Osztályán dolgozott, ahol beindította a röntgenterápiás kezeléseket. 1957 decemberétől 1992 júniusáig az Országos Onkológiai Intézet Sugárterápiás Osztályán dolgozott, 1976-tól főorvosi beosztásban.

Az Országos Onkológiai Intézetben 1958. február 5-én végezték az első kezelést a Gravicert típusú kobaltágyúval. A beüzemeltetés orvos irányítója Gyarmathy László volt. A klinikai gyakorlat mellett a sugárfizikusi feladatokat is ellátta, melyhez elméleti tanulmányait idegen nyelvű szakkönyvekből önképzéssel és IAEA tanfolyamokon végezte. A besugárzási tervek manuálisan készítette, ill. grafikusán szerkesztette, számítógépes tervezésre akkor még nem volt lehetőség. Munkájának alaposságára jellemző volt, hogy amikor évtizedekkel később néhány kézzel számolt besugárzási tervét számítógéppel is lefuttattuk, a dóziseloszlások szinte tökéletesen megegyeztek. A Rotacert típusú kobaltágyút 1965-ben telepítették az intézetben. Ezt a részleget is Gyarmathy László vezette. Az egyedi besugárzástervezéshez maszkokat készített, a céltérfogatot röntgenfelvételek segítségével lokalizálta. A módszer akkor nemzetközi vonatkozásban is korszerű volt, és biztosította a kornak megfelelő jó minőségű kezelést. A korszerű mozgóbesugárzást is hazánkban elsőként alkalmazta a klinikai gyakorlatban (Müller TU-1 inga-konvergens röntgenkészülék 1962, Rotacert 1966, Magyar Onkológia 10:228-231, 1996). A mozgó telekobalt terápiánál számítógépes tervezést végzett Jones DEA módszerével (Br J Radiol 29:196-201, 1956).

A hazai sugárterápiában további előrelépést jelentett az első orvosi célú gyorsító üzembe helyezése. A B5M-25 típusú betatron 1970-ben telepítették az Országos Onkológiai Intézetben. A dozimetriai feladatokat Gyarmathy főorvos úr oldotta meg munkatársai, Reischl György fizikus és Pazonyi Béla mérnök urak segítségével. A megavoltos foton- és elektronterápiát elsőként alkalmazta hazánkban, és sugárterápiás protokollokat dolgozott ki a test mélyén elhelyezkedő daganatok kezelésére. A pontos dózisszámítás lehetővé tette a mélyen elhelyezkedő daganatok sikeres kezelését és a szövődmények kockázatának csökkentését (Magyar Radiológia 25:355-361, 1973).

1962-től rendszeres előadója volt az Ovostovábbképző Intézet által szervezett sugárterápiás tanfolyamoknak, telekobalt- és betatron-terápia, besugárzástervezés, tüdő- és urológiai daganatok kezelése témakörökben. Az 1970-es években a Fővárosi Röntgenasszisztens Iskola előadótanára volt sugárterápia tárgyból. Az iskola számára írt tankönyvét a daganatterápiában érdekelt orvosok is haszonnal forgatták.

1976-ban súlyos komplikációkkal járó gyomorműtete megakadályozta, hogy továbbra is tantermi előadásokat tartson, de a sugárterápia gyakorlati oktatást és új módszerek bevezetését nagy szakértelemmel tovább folytatta. Felkészültsége és tapasztalata nélkülözhetetlen volt a fiatal orvosok és fizikusok számára is. A dozimetrián és besugárzástervezésen kívül Tőle tanultuk a sugárbiológia alapjait is és a biológiai dózírozás jelentőségét a klinikai gyakorlatban. A hazai besugárzástervezés fejlődését, melynek elindítója és meghatározó egyénisége volt, angol nyelven is publikálta (Radiol Oncol 28:226-230, 1994).

A gazdag pályafutás rövid méltatását főhajtással és köszönettel fejezzük be. Köszönet az úttörő munkáért, az új sugárterápiás módszerek hazai bevezetéséért. Gyarmathy főorvos felkészültségének és áldozatos munkájának köszönhető, hogy a fejlett nyugati országoknál szerényebb technikai háttérrel is jó színvonalú sugárkezelést tudtunk biztosítani betegeinknek az 1960-70-es években.

Kedves Lacikám, tisztelt Főorvos Úr! Isten éltesse, testi s lelki áldásokban szerencséltesse továbbra is!

Dr. Fodor János és Dr. Major Tibor